Mons. Vincens Prennushi në dosjet e Sigurimit të Shtetit

Historia e një kleriku dhe dijetari shqiptar që u përballë me gjykimin ushtarak dhe vuajtjet e regjimit komunist

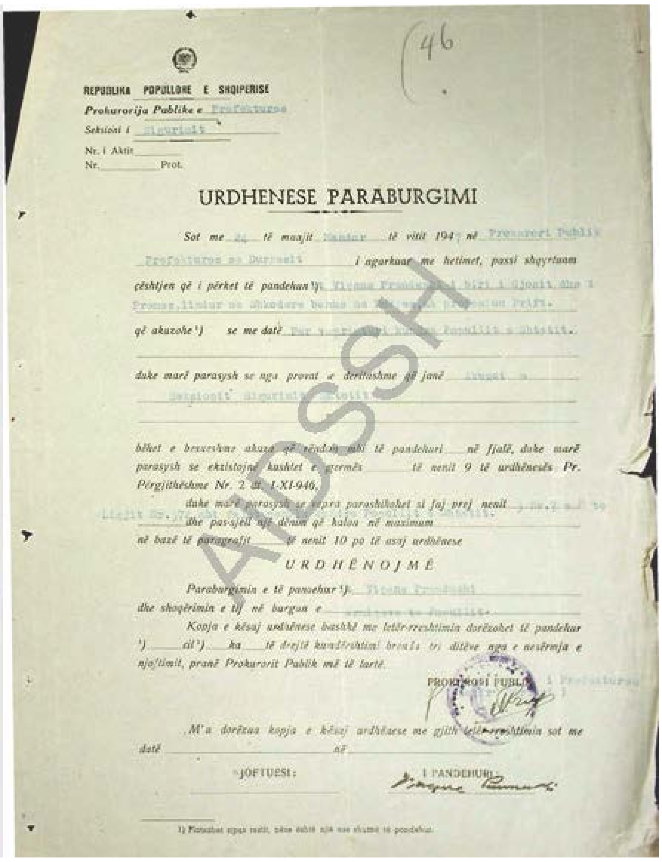

REPUBLIKA POPULLORE E SHQIPERISE
Prokurorija Publike e Prefekturës
Sekcioni i Sigurimit
Nr. i Aktit ______
Nr. ______ Prot.

URDHENESE PARABURGIMI

Sot me [illegible] të muajit [illegible] të vitit 194[illegible] në Prokurori Publik Prefekturës së Durrësit i ngarkuar me hetimet, passi shqyrtuam çështjen që i përket të pandehun [1] [illegible]

që akuzohe [1] se me datë [illegible]

duke marë parasysh se nga provat e deritashme që janë [illegible]

bëhet e besueshme akuza që rëndon mbi të pandehuri ___ në fjalë, duke marë parasysh se ekzistojnë kushtet e gërmës ___ të nenit 9 të urdhënesës Pr. Përgjithëshme Nr. 2 dt. 1-XI-946,

duke marë parasysh se vepra parashikohet si faj prej nenit [illegible] dhe pas-sjell një dënim që kalon në maximum ___ në bazë të paragrafit ___ të nenit 10 po të asaj urdhënese

URDHËNOJMË

Paraburgimin e të pandehur [1] [illegible]
dhe shoqërimin e tij në burgun e [illegible]

Kopja e kësaj urdhënese bashkë me letër-rreshtimin dorëzohet të pandehur [1] ___ cil [1] ___ ka ___ të drejtë kundërshtimi brenda tri ditëve nga e nesërmja e njoftimit, pranë Prokurorit Publik më të lartë.

PROKURORI PUBLIK

M'u dorëzua kopja e kësaj urdhënese me gjithë letër-rreshtimin sot me datë ______ në ______

NJOFTUESI:

I PANDEHURI:

1) Plotësohet sipas rastit, duke dalë një nga shumës të pandehur.

SEKSIONI	PERIUDHA
Klerikë	1947 - 1947

Vinçenc Prennushi (1885–1949), françeskan, poet dhe studiues i njohur, u arrestua dhe u dënua me 20 vjet burg nga gjykata ushtarake për “veprimtari kundër shtetit”. Në burgun e Durrësit, Mons. Prennushi iu nënshtrua torturave çnjerëzore, pavarësisht moshës dhe problemeve shëndetësore. Më 19 mars 1949, i sëmurë nga zemra dhe azma, Prennushi ndërroi jetë në spitalin e burgut.

PERMBAJTJE #1

Dosja Hetimore-Gjyqësore (1947) ndaj Vinçenc Prenushit, Don Andon Zogajt dhe Don Pal Gjinit në Arkivin e Sigurimit të Shtetit

Dosja hetimore-gjyqësore e vitit 1947, pjesë e Fondit 1 dhe e përbërë nga 66 fletë, përbën një dokument të rëndësishëm arkivor që ruhet në arkivin e ish-Sigurimit të Shtetit. Ajo dokumenton procesin ndaj tre klerikëve katolikë: Mons. Vinçens Prenushit, Dom Anton Zogajt dhe Dom Pal Gjinit, të akuzuar për “veprimtari kundër shtetit”, lidhje me organizata demokristiane dhe kontakte me agjentë të huaj. Dosja përmban procesverbale hetimore e gjyqësore, akt-akuza, pretendime të prokurorisë, dëshmi, shkresa zyrtare dhe korrespondencë, të cilat pasqyrojnë zhvillimin e plotë të çështjes nga hetimi deri në vendimin përfundimtar. Gjykata ushtarake, duke u mbështetur në këto dokumente, dha vendimet: dënim me vdekje për Dom Anton Zogajn, 20 vjet burg për Mons. Vinçens Prennushin dhe 5 vjet për Dom Pal Gjinin. Si pjesë e arkivit të Sigurimit të Shtetit, kjo dosje përfaqëson një burim me vlerë historike për të kuptuar mekanizmat e ndjekjes penale dhe politike të klerit gjatë periudhës komuniste në Shqipëri.

MEDIA #1

Vendimi i dënimit të Mons. Vincens Prennushi, Dom Anton Zogaj, Dom Pal Gjini; i dhënë nga Gjykata Ushtarake e Durrësit më 24 nëntor 1947

MEDIA FAQE #1

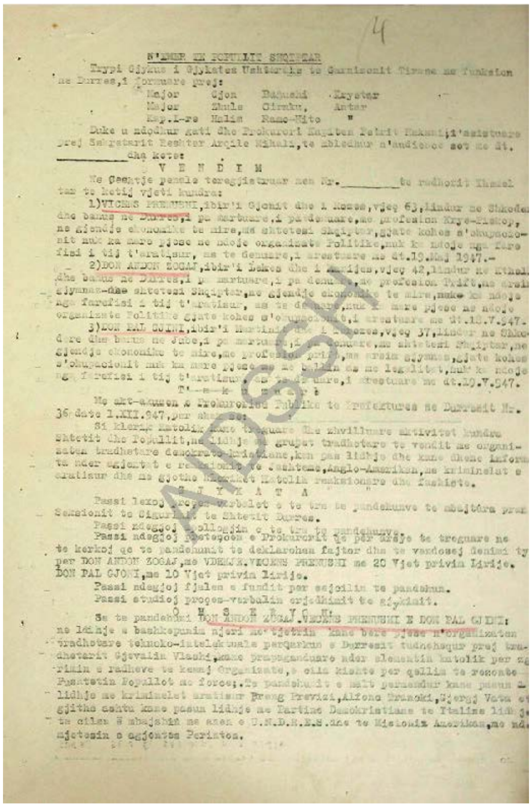

4

N'EMER TE POPULLIT SHQIPTAR

Trupi Gjykus i Gjykates Ushtarake te Garnizonit Tirane ne funksion ne Durres, i formuare prej:

Major Gjon Bahushi Kryetar
Major Zhule Cirmku, Antar
Kap.I-re Halim Rama-Hito "

Duke u ndodhur gati dhe Prokurori Kapiten Fehmi [illegible], i asistuare prej Sekretarit Reshter Arqile Mihali, te mbledhur n'andiencë sot me dt. __________ dha kete:

V E N D I M

Ne Ceshtje penale teregjistruar nen Nr. ________ te rradhorit themeltar te ketij vjeti kundra:

1) VICENS PRENUSHI, ibir'i Gjonit dhe i Mozes, vjeç 63, lindur ne Shkoder dhe banus ne Durres, i pa martuare, i pa denuare, me profesion Krye-Piskop, ne gjendje ekonomike te mire, me shtetesi Shqiptar, gjate kohes s'okupacionit nuk ka mare pjese ne ndoje organizate Politike, nuk ka ndoje nga farefisi i tij t'aratisur, me te denuare, i arestuare me dt. 19. Maj 1947.-

2) DON ANDON ZOGAJ, ibir'i Lekes dhe i [illegible], vjeç 42, lindur ne [illegible] dhe banus ne Durres, i pa martuare, i pa denuare, me profesion Prift, me arsim gjymnaz dhe shtetesi Shqiptar, me gjendje ekonomike te mire, nuk ka ndoje nga farefisi i tij t'aratisur, as te denuare, nuk ka mare pjese ne ndoje organizate Politike gjate kohes s'okupacionit, i arestuare me dt. 18.V.947.

3) DON PAL GJINI, ibir'i Martinit dhe i [illegible], vjeç 37, lindur ne Shkoder dhe banus ne Jube, i pa martuare, i pa denuare, me shtetesi Shqiptar, ne gjendje ekonomike te mire, me profesion prift, me arsim gjymnaz, gjate kohes s'okupacionit nuk ka mare pjese ne ballin as ne legalitet, nuk ka ndoje nga farefisi i tij t'aratisur, as te denuare, i arestuare me dt. 19.V.947.

T' - a - k - u - a - r - e

Me akt-akuzen e Prokurorise Publike te Prefektures se Durresit Nr. 36 date 1.XII.947, per akuze se:

Si Klerik Katolik kane treguare dhe zhvillunare aktivitet kundra Shtetit dhe Popullit, ne lidhje me grupet tradhetare te vendit me organizaten tradhetare demokrato-kristiane, kan pas lidhje dhe kane dhene informata nder agjentet e reaksionit te Jashtem, Anglo-Amerikan, me kriminelat e aratisur dhe me gjothe [illegible] Katolik reaksionare dhe fashiste.

G J Y K A T A

Pasi lexoj proçes verbalet e te tre te pandehunve te mbajtura prej Seksionit te Sigurimit te Shtetit Durres.

Pasi ndegjoj apollogjin e te tre te pandehunve.

Pasi ndegjoj konkluzionin e Prokurorit qe per arsye te treguare ne te kerkoj qe te pandehunit te deklarohen fajtor dhe te vendosej denimi tyre: per DON ANDON ZOGAJ, me VDEKJE, VICENS PRENUSHI me 20 Vjet privim Lirije, DON PAL GJONI, me 10 Vjet privim lirije.

Pasi ndegjoj fjalen e fundit per secilin te pandehur.

Pasi studioj proçes-verbalin e rjedhimit te gjykimit.

G J E N D E T:

Se te pandehuri DON ANDON ZOGAJ, VICENS PRENUSHI E DON PAL GJINI: ne lidhje e bashkepunim njeri me tjetrin kane bere pjese n'organizaten tradhetare teknoko-intelektuale perqarkun e Durresit tudhehequr prej tradhetarit Gjevalin Vlashi, kane propaganduare nder elementin katolik per zgjerimin e radheve te kesaj Organizate, e cila kishte per qellim te rrezonte Pushtetin Popullor me force; Te pandehurit e mesi permendur kane pasun lidhje me kriminelat e aratisur Preng Previzi, Alfons Trumoki, Gjergj Vata e gjithe ashtu kane pasun lidhje me Partine Demokristiane te Italise lidhje te cilen e mbajshin me anen e U.N.D.R.R.A.-se te Misionit Amerikan, me ndermjetesin e agjentes Perinton.

Vendimi i dënimit të Mons. Vincens Prennushi, Dom Anton Zogaj, Dom Pal Gjini; i dhënë nga Gjykata Ushtarake e Durrësit më 24 nëntor 1947

MEDIA FAQE #2

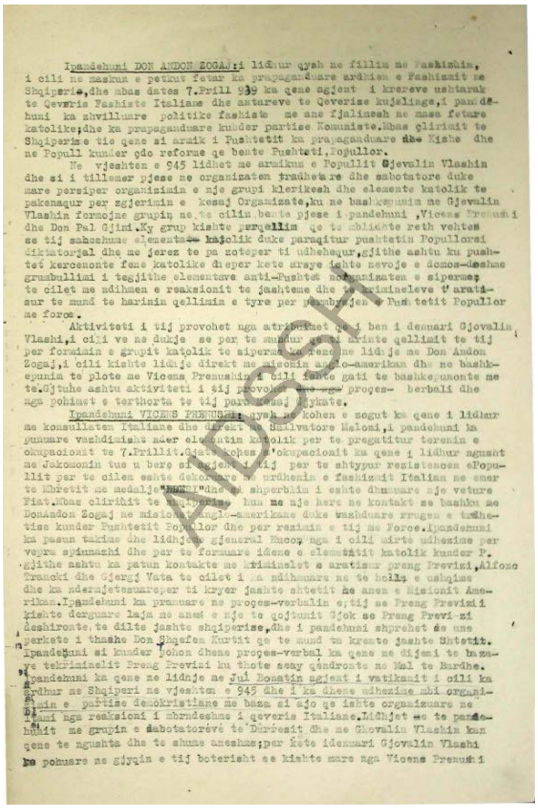

Ipandehuni DON ANDON ZOGAJ: i lidhur qysh ne fillim me Fashizmin, i cili ne maskun e petkut fetar ka prapaganduare ardhien e Fashizmit ne Shqiperie, dhe mbas dates 7.Prill 939 ka qene agjent i krereve ushtarak te Qeveris Fashiste Italiane dhe antareve te Qeverise kujslinge, i pandehuni ka zhvilluare politike fashiste me ane fjalimesh ne masa fetare katolike; dhe ka prapaganduare kunder partise Komuniste. Mbas çlirimit te Shqiperise tie qene si armik i Pushtetit ka prapaganduare dhe Kishe dhe ne Popull kunder çdo reforme qe bente Pushteti, Popullor.

Ne vjeshten e 945 lidhet me armikun e Popullit Gjevalin Vlashin dhe si i tillemer pjese ne organizaten tradhetare dhe sabotatore duke mare persiper organizimin e nje grupi klerikesh dhe elemente katolik te pakenaqur per zgjerimin e kesaj Organizate, ku ne bashkepunim me Gjevalin Vlashin formojne grupin ne te cilin bente pjese i pandehuni, Vicens Prenushi dhe Don Pal Gjini. Ky grup kishte perqellim qe te mblidhte reth vehtes se tij sa me shume elemente katolik duke paraqitur pushtetin Popullor si diktatorjal dhe me jerez te pa zoteper ti udhehequr, gjithe ashtu ku pushtet kercenonte fene katolike dheper kete arsye ishte nevoje e domosdoshme grumbullimi i tegjithe elementave anti-Pushtet ne organizaten e sipermes te cilet me ndihmen e reaksionit te jashteme dhe te krimineleve t'aratisur te mund te harinin qellimin e tyre per permbysjen e Pushtetit Popullor me force.

Aktiviteti i tij provohet nga atribuimet qe i ben i denuari Gjovalin Vlashi, i cili ve ne dukje se per te mundur qe ti arinte qellimit te tij per formimin e grupit katolik te siperme ka rene ne lidhje me Don Andon Zogaj, i cili kishte lidhje direkt me misonin anglo-amerikan dhe ne bashkepunim te plote me Vicens Prenushin i cili ishte gati te bashkepunonte me te. Gjtuhe ashtu aktiviteti i tij provohet ~~dhe nga~~ proçes-berbali dhe nga pohimet e terthorta te tij para kesaj Gjykate.

Ipandehuni VICENS PRENUSHI: qysh ne kohen e zogut ka qene i lidhur me konsullaten Italiane dhe direkt me Sallvatore Meloni, i pandehuni ka punuare vazhdimisht nder elementin katolik per te pregatitur terenin e okupacionit te 7.Prillit. Gjate kohes s'okupacionit ka qene i lidhur ngusht me Jakomonin tue u bere si agjent i tij per te shtypur rezistencen e Popullit per te cilen eshte dekoruare me urdhenin e fashizmit Italian ne emer te Mbretit me medalje "[illegible]" dhe si shperblim i eshte dhunuare nje veture Fiat. Mbas clirimit te Shqiperise hun me nje here ne kontakt me bashku me DonAndon Zogaj ne misionet anglo-amerikane duke vazhduare rrugen e tradhetise kunder Pushtetit Popullor dhe per rezimin e tij me Force. Ipandehuni ka pasun takime dhe lidhje me gjeneral Hucon nga i cili mirte udhezime per vepra spiunazhi dhe per te formuare idene e elementit katolik kunder P. gjithe ashtu ka patun kontakte me kriminelet e aratisur preng Previzi, Alfons Trancki dhe Gjergj Vata te cilet i ka ndihmuare ne te holla e ushqime dhe ka nderrmjetesuare per ti kryer jashte shtetit me anen e Misionit Amerikan. Ipandehuni ka pranuare ne proçes-verbalin e tij se Preng Previzi i kishte derguare lajm me anen e nje te qojtunit Gjok se Preng Previzi deshironte te dilte jashte shqiperise, dhe i pandehuni shprehet se une perkete i thashe Don Shqefen Kurtit qe te mund ta krente jashte Shtetit. Ipandehuni si kunder pohon dhene proçes-verbal ka qene ne dijeni te bazave te kriminelit Preng Previzi ku thote se ay qendronte ne Mal te Bardhe. Ipandehuni ka qene ne lidhje me Jui Bonatin agjent i vatikanit i cili ka ardhur ne Shqiperi ne vjeshten e 945 dhe i ka dhene udhezime mbi organizimin e partise demokristiane me baza si ajo qe ishte organizuare ne Itali nga reaksioni i mbrendeshme i qeveris Italiane. Lidhjet me te pandehunit me grupin e sabotatoreve te Durresit dhe me Gjovalin Vlashin kan qene te ngushta dhe te shume aneshme; per kete idenuari Gjovalin Vlashi ka pohuare ne gjyqin e tij boterisht se kishte mare nga Vicens Prenushi

Vendimi i dënimit të Mons. Vincens Prennushi, Dom Anton Zogaj, Dom Pal Gjini; i dhënë nga Gjykata Ushtarake e Durrësit më 24 nëntor 1947

MEDIA FAQE #3

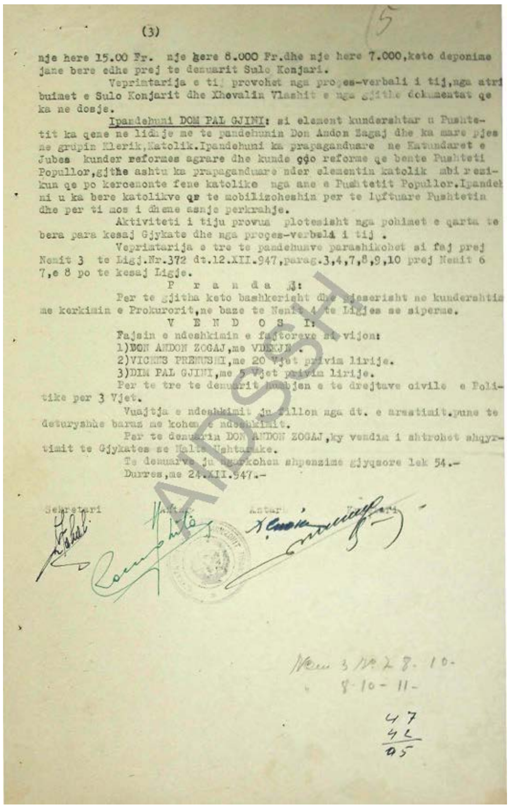

(3) 15

nje here 15.00 Fr. nje here 8.000 Fr. dhe nje here 7.000, keto deponime jane bere edhe prej te denuarit Sulo Konjari.

Veprimtarija e tij provohet nga proçes-verbali i tij, nga atribuimet e Sulo Konjarit dhe Xhevalin Vlashit e nga gjithe dokumentat qe ka ne dosje.

Ipandehuni DOM PAL GJINI: si element kundershtar u Pushtetit ka qene ne lidhje me te pandehunin Don Andon Zogaj dhe ka mare pjes ne grupin Klerik, Katolik. Ipandehuni ka prapaganduare ne Katundaret e Jubes kunder reformes agrare dhe kunde çdo reforme qe bente Pushteti Popullor, gjithe ashtu ka prapaganduare nder elementin katolik mbi rezikun qe po kercenonte fene katolike nga ane e Pushtetit Popullor. Ipandehuni u ka bere katolikve qe te mobilizoheshin per te luftuare Pushtetin dhe per ti mos i dhene asnje perkrahje.

Aktiviteti i tiju provua plotesisht nga pohimet e qarta te bera para kesaj Gjykate dhe nga proçes-verbali i tij.

Veprimtarija e tre te pandehunve parashikohet si faj prej Nenit 3 te Ligj.Nr.372 dt.12.XII.947, parag.3,4,7,8,9,10 prej Nenit 6 7, e 8 po te kesaj Ligje.

P r a n d a j:

Per te gjitha keto bashkerisht dhe veçerisht ne kundershtim me kerkimin e Prokurorit, ne baze te Nenit 4 te Ligjes se siperme.

V E N D O S I:

Fajsin e ndeshkimin e fajtoreve si vijon:

1) DON ANDON ZOGAJ, me VDEKJE.

2) VICENS PRENUSHI, me 20 Vjet privim lirije.

3) DIM PAL GJINI, me 5 Vjet privim lirije.

Per te tre te denuarit humbjen e te drejtave civile e Politike per 3 Vjet.

Vuajtja e ndeshkimit ju fillon nga dt. e arrestimit. pune te deturyshme barus me kohen e ndeshkimit.

Per te denuarin DON ANDON ZOGAJ, ky vendim i shtrohet shqyrtimit te Gjykates se Nalte Ushtarake.

Te denuarve ju ngarkohen shpenzime gjyqsore lek 54.-

Durres, me 24.XII.947.-

Sekretari Kryetar Antar Antari

Vendimi i dënimit të Mons. Vincens Prennushi, Dom Anton Zogaj, Dom Pal Gjini; i dhënë nga Gjykata Ushtarake e Durrësit më 24 nëntor 1947

INFORMACION

Vendimi i dënimit të Mons. Vincens Prennushi, Dom Anton Zogaj, Dom Pal Gjini; i dhënë nga Gjykata Ushtarake e Durrësit më 24 nëntor 1947

FONDI	1
STRUKTURA	-
DOSJA	1945-A
VITET EKSTREME	1947
DATA E KRIJIMIT	24.11.1947
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Vendim Gjyqësor
KRYETAR I TRUPIT GJYKUES, (GJYKATA E LARTË USHTARAKE)	Aranit Cela

TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.

MEDIA #2

Njoftimi i vdekjes së dom Anton Zogaj

MEDIA FAQE #1

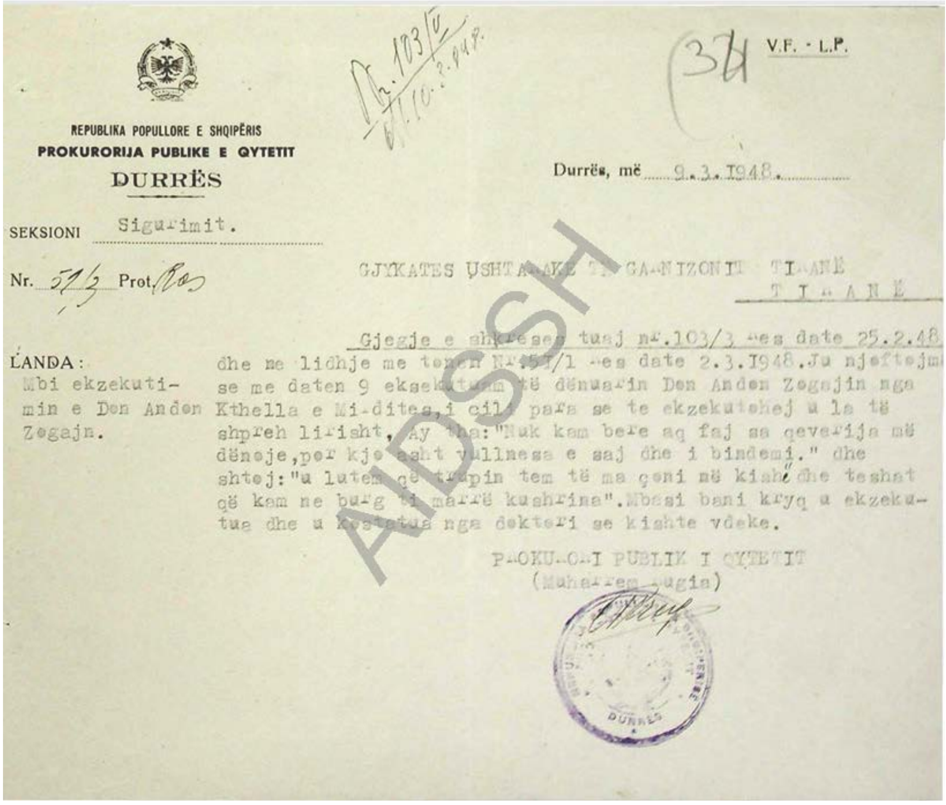

V.F. - L.P.

REPUBLIKA POPULLORE E SHQIPËRIS
PROKURORIJA PUBLIKE E QYTETIT
DURRËS

Durrës, më 9.3.1948.

SEKSIONI Sigurimit.

Nr. 51/3 Prot.

GJYKATES USHTARAKE TË GARNIZONIT TIRANË
TIRANË

LANDA:
Mbi ekzekutimin e Don Anden Zogajn.

Gjegje e shkresës tuaj nr.103/3 mes date 25.2.48 dhe me lidhje me tonen Nr.51/1 mes date 2.3.1948. Ju njoftojmë se me daten 9 ekzekutuam të dënuarin Don Anden Zogajin nga Kthella e Mirditës, i cili para se te ekzekutohej u la të shpreh lirisht, Ay tha: "Nuk kam bere aq faj sa qeverija më dënoje, por kjo asht vullnesa e saj dhe i bindemi." dhe shtoj: "u lutem që trupin tem të ma çoni më kishë dhe teshat që kam ne burg ti marrë kushrina". Mbasi bani kryq u ekzekutue dhe u kostatua nga doktori se kishte vdeke.

PROKURORI PUBLIK I QYTETIT
(Muharrem Tugia)

ADSSH

Njoftimi i vdekjes së dom Anton Zogaj

INFORMACION

Njoftimi i vdekjes së dom Anton Zogaj

FONDI	1
STRUKTURA	-
DOSJA	145-A
VITET EKSTREME	1947
SASIA E FLETËVE	66
GJUHA	Shqip
DATA E KRIJIMIT	09.03.1948

TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.

MEDIA #3

Letër e Anton Zogaj me shkrim dore e datës 27 dhjetor 1947

MEDIA FAQE #1

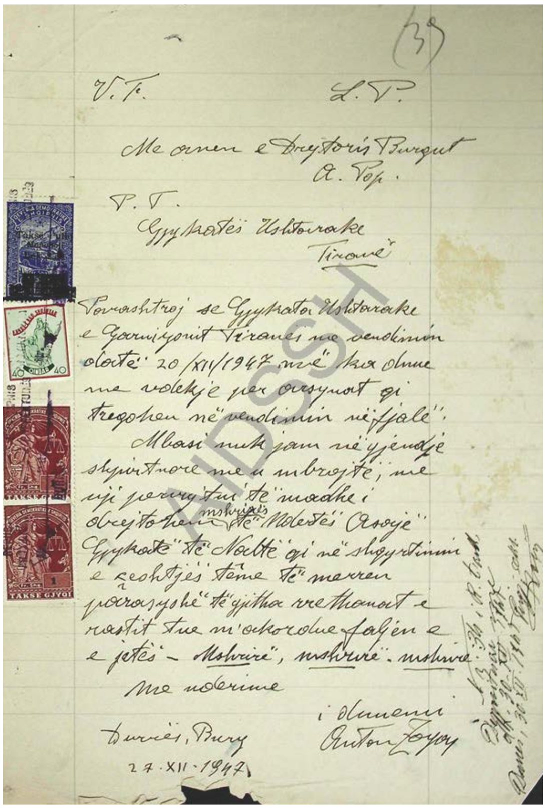
V.F. L.P.

Me anën e Drejtorisë Burgut
A. Pop.

P. T.
Gjykatës Ushtarake
Tiranë

Paraqitroj se Gjykata Ushtarake e Garnizonit Tiranës me vendimin datë 20/XII/1947 më ka dënue me vdekje për arsyet që tregohen në vendimin në fjalë.

Mbasi nuk jam në gjendje shpirtnore me u mbrojtë, me nji përvujtni të madhe i drejtohem mshirës të [illegible] Arsye Gjykatë të Naltë që në shqyrtimin e çeshtjes sëme të marrë parasysh të gjitha rrethanat e rastit tue m'akordue faljen e jetës – Mshirë, mshirë, mshirë.

Me nderime

Durrës, Burg
27.XII.1947

i dënuemi
Anton Zogaj

AIDSSH

Letër e Anton Zogaj me shkrim dore e datës 27 dhjetor 1947

INFORMACION

Letër e Anton Zogaj me shkrim dore e datës 27 dhjetor 1947

FONDI	1
STRUKTURA	-
DOSJA	1945-A
VITET EKSTREME	1947
SASIA E FLETËVE	66
DATA E KRIJIMIT	27.12.1947
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Leter

TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.

MEDIA #4

.“"Udhënesë paraburgimi” e dt. 24 nëntor 1947

MEDIA FAQE #1

REPUBLIKA POPULLORE E SHQIPERISE
Prokurorija Publike e Prefekturës
Seksioni i Sigurimit
Nr. i Aktit
Nr. Prot.

URDHENESE PARABURGIMI

Sot me 24 të muajit Nëntor të vitit 194 në Prokurori Publike Prefekturës se Durrësit i ngarkuar me hetimet, passi shqyrtuam çështjen që i përket të pandehun

që akuzohe se me datë

duke marë parasysh se nga provat e deritashme që janë

bëhet e besueshme akuza që rëndon mbi të pandehuri në fjalë, duke marë parasysh se ekzistojnë kushtet e germës të nenit 9 të urdhënesës Pr. Përgjithëshme Nr. 2 dt. 1-XI-946.

duke marë parasysh se vepra parashikohet si faj prej nenit dhe pas-sjell një dënim që kalon në maximum në bazë të paragrafit të nenit 10 po të asaj urdhënese

URDHËNOJMË

Paraburgimin e të pandehur
dhe shoqërimin e tij në burgun e

Kopja e kësaj urdhënese bashkë me letër-rreshtimin dorëzohet të pandehur ka të drejtë kundërshtimi brenda tri ditëve nga e nesërmja e njoftimit, pranë Prokurorit Publik më të lartë.

PROKURORI PUBLIK

M'a dorëzua kopja e kësaj urdhënese me gjith letër-rreshtimin sot me datë në

NJOFTUESI:

I PANDEHURI:

.“"Udhënesë paraburgimi” e dt. 24 nëntor 1947

INFORMACION

.“"Udhënesë paraburgimi” e dt. 24 nëntor 1947

FONDI	1
STRUKTURA	-
DOSJA	1945-A
VITET EKSTREME	1947
SASIA E FLETËVE	66
DATA E KRIJIMIT	24.11.1947
GJUHA	Shqip
LLOJI I DOKUMENTIT	Urdher paraburgimi

TRANSKRIPT

Nuk ka transkript per kete media.